



Kungsparken

1 Malmö park

Kungsparken ligger i centrala Malmö, inte långt ifrån gågatan. Inne i parken ligger ett stort kasino. Kungsparken är omringad av en kanal förutom vid vägen till kasinot, det vill säga Slottsgatan. Kungsparken är omringad av Slottsparken och de två parkerna ser numera ut som en park. Alldeles i närheten av Kungsparken ligger Malmö hus som på 1600-talet var Malmös slott.

2 Romantisk

Kungsparken är en romantisk prydnadspark anlagd omkring 1870 och därmed Malmös äldsta offentliga park. En **romantisk park** skulle imitera naturen, träden skulle planteras så de såg ut som om de växte där naturligt. Gångarna skulle vara naturliga och slingrande. Sjöar och dammar skulle förstärka den romantiska känslan.

3 Kloster tomt

Ett av de första **franciskanerklostren i Malmö låg i kvarteret Fiskeriet** som idag är Västergatan vid Gamla Väster. Munkarna som levde där då ansåg att klostret var osunt, vilket de trodde innebar att de blev sjuka och dog. Så det nya klostret byggdes, vid nuvarande Kungsparkens sydöstra delar och vid Slottsgatan



EJ 000062

Foto Erik Jeppsson Malmö Museum





E. SHÄRENGRAD, KONGL. HOF-FOTOGRAF.

MALMÖ, ÖSTERGATAN N° 39

Malmö Museum bildägar

Därför en offentlig park? Varför anlades då Kungsparken i Malmö kring 1870 och varför fick parken den utformning den fick? Vilka var de pådrivande faktorer och vem drev frågan? Malmö vid denna tidpunkt var en stor utvecklad industristad. Det fanns förmögna industriidkare, promenadkulturen var en etablerad företeelse i Sverige och att offentliga parker här fungerade som viktiga sociala arenor för den nya borgerligheten. Modemässigt rätt, helt i linje med dåtidens trender.

Nytt mode i Europa



Promenadkulturen som en av flera faktor Promenaden förekom i Frankrike under 1600-talet bland adeln och hos borgarklassen. Promenaderna utfördes i planterade alléer, men promenaden behövde inte tvunget göras till fots Det gick lika bra att åka vagn eller rida på häst. Promenerandet var ett tillfälle, att visa upp sig. Här fanns även tillfället att knyta nya kontakter och träffa bekanta

Tidigare namn Kung Oscars Park



Foto: Leon Fagercrantz / Malmö Museer



Fyra generationer Bernadotte. Oscar II med Gustaf V, Gustaf VI Adolf och Gustav Adolf.



DET KUNGLIGA SILFVERBRÖLLOPET: Promenaden å Djurgården söndagen den 11 Juni 1882. Teckning af V. ANDERSEN.

Kort. Fotografi av en teckning. Kung Oskar II och drottning Sofia sitter i en öppen vagn på väg i en kortege på Djurgården i Stockholm under firandet av sitt silverbröllop den 11 juni 1882. Den rullade i Stockholm

Porträtt av kung Oskar II av Sverige och Norge.



PA 000654

Foto: Okänd fotograf / Malmö Museer

Kung Oscar II

Oscar II, Oscar Fredrik, född 21 januari 1829 på Stockholms slott i Stockholm, död 8 december 1907 på Stockholms slott, var kung av Sverige 1872–1907, kung av Norge 1872–1905, samt hertig av Östergötland. Han var tredje son till Oscar I och Josefina och bror till Karl XV. Oscar gifte sig 1857 med Sofia av Nassau. Han själv använde stavningen Oscar, efter hans död har stavningspraxis varierat mellan detta och Oskar.



BJ 003664

Foto Bernt Johansson Malmö Museum

Kring mitten av 1800-talet var promenerandet ett av de vanligaste nöjena för borgarfamiljerna. Under slutet av seklet började även arbetare delta i detta nöje på. Det fanns anlagda promenader i form av alléer i Malmö i början av 1800-talet på insidan av kanalerna, och här gavs tillfället att visa upp sig, och studera folk. Spatserandet blev en slags offentlig salong där man kunde träffa vänner och stifta nya bekantskaper

Status att visa upp sig

Trädgårdskonsten och historiskt med dess riktningar som utgångspunkt för de första stadsparkerna då Romerska kejsare omgav sina palats med storslagna trädgårdar. Uppvisandet av arkitektur och konst visade på den tiden hur mycket makt och överflöd man hade i det hushållet. Parkerna utvecklades från början utifrån nyttoodlingarna, med frukt och grönsaker, men nu skulle parkerna rama in byggnaderna och tillfredsställa sinnena

På 1800-talet blev det modernt att anlägga parker i den engelska, mer romantiska lantliga stilen. I England var man redan på 1700-talet en stark motståndare till den helt dominerande strama, franska trädgården. Där var de trötta på det strikta franska gamla modet, och man ville hellre ha fri natur hela vägen fram till byggnaden. Den nya stilen innebar, att man imiterade naturen. Träden planterades i bestånd som skulle härma skogens utseende. Slingrande gångar var på modet liksom vatten i form av romantiska sjöar och dammar. Den engelska stilen spred sig snabbt som förebild och över Europa.

Borgmästare Malmborgs tycker till 1856 och föreslog borgmästare Jacob Malmborg vid allmänna rådstugan, att staden skulle förvärva Slottsplatsen mot vederlag, som innebar ett byte av mark, för att kunna anlägga en park. Men det skulle ta flera år innan frågan kom upp igen. År 1860 lade Malmborg fram ett förslag i magistraten om ett jordbyte mellan staden och kronan, för att man skulle kunna anlägga en park där alla var välkomna. Marken han hade i åtanke var området som omgavs av västra fästningsgraven vid slottet, och Slottsgatan, och tanken var, att dessa marker då skulle bytas mot Västra betesmarken, och Skjutsstallslyckan. Han framhöll, att en offentlig park skulle bistå med både nytta och nöje, och han gav en bild av de bristande moraliska samhällsförhållandena. Även stadens utveckling och estetik lades fram som motivation för en parkanläggning.

Borgmästaren driver på

Beslutet om en ny park **Den 10 augusti 1868 togs äntligen** det avgörande beslutet som möjliggjorde bytet av mark mellan staden och kronan. Stadsfullmäktige och konsuln Anders Caspar Holm, som var den drivande kraften började genast förberedelserna. I oktober samma år meddelade Holm stadsfullmäktige, att han trodde sig ha funnit en person ”som vore fullkomligt vuxen uppdraget”, att göra en plan, och kostnadsförslag till parkanläggningen. Personen i fråga var landskapsgartnern Ove Höegh Hansen från Köpenhamn, som främst ritade herrgårdsparker, och offentliga anläggningar

Made in Denmark?

Höegh Hansen hade redan tagit fram en förslagsritning. Sen gick hela arbetet snabbt. Redan 1869 började grävnings- och schaktningsarbetet, och de första planteringarna genomfördes. Höegh Hansen kom med det sista förslaget till ritning och kostnadsförslag, 20 000 riksdaler skulle anläggningen kosta. Priset inkluderade vakthus, portar, staket, dränering och trädgårdsmästARBOSTÄLLE. Stadsfullmäktige beslöt att skjuta till 3 000 riksdaler för förberedande av jorden på Slottsplatsen

Anders Caspar Holm Planeringen och ledningen av planteringsarbetet skulle utföras av Anders Caspar Holm. Holm var skolad i Skara och flyttade senare till Lund för att fortsätta sin utbildning som läkare. Där blev han dock mer intresserad av botaniska studier. När hans far märkte detta yttrade han sitt missnöje genom att beordra att sonen skulle utbilda sig till präst istället. Då bröt Holm sina studier och flyttade till Köpenhamn för en tid. Han flyttade till Malmö när han var 25 år gammal

Hängivne Anders Caspar Holm

Kungsparken var och förblev **hans huvudintresse** fram till sin död i mars 1898. Den vackraste platsen i parken var enligt konsul Holm utkiksplatsen, vid det nordvästra krönet, där det fanns en halvcirkelformad bänkanordning med fri sikt mot havet. I ett berömt uttalande sa Holm ”plantera träden, icke för sig, men för kommande släkten”

Vintern 1868–69 var den blivande parken en både märklig syn och obehaglig syn. Lump- och bensamlare tog tillfället i akt och grävde efter benrester för att kunna sälja och tjäna pengar. Benresterna var från människor som begravts från 1400-talet till 1800-talet. Spöbacken, den före detta Slottsbacken, nämndes i gamla dödböcker, som begravningsplats, där hade flera lass ben grävts fram. Dessa fyndigheter sålde man sedan till lumpsamlare och benstampen.



BJ 002835

Okänd fgrf Malmö Museum

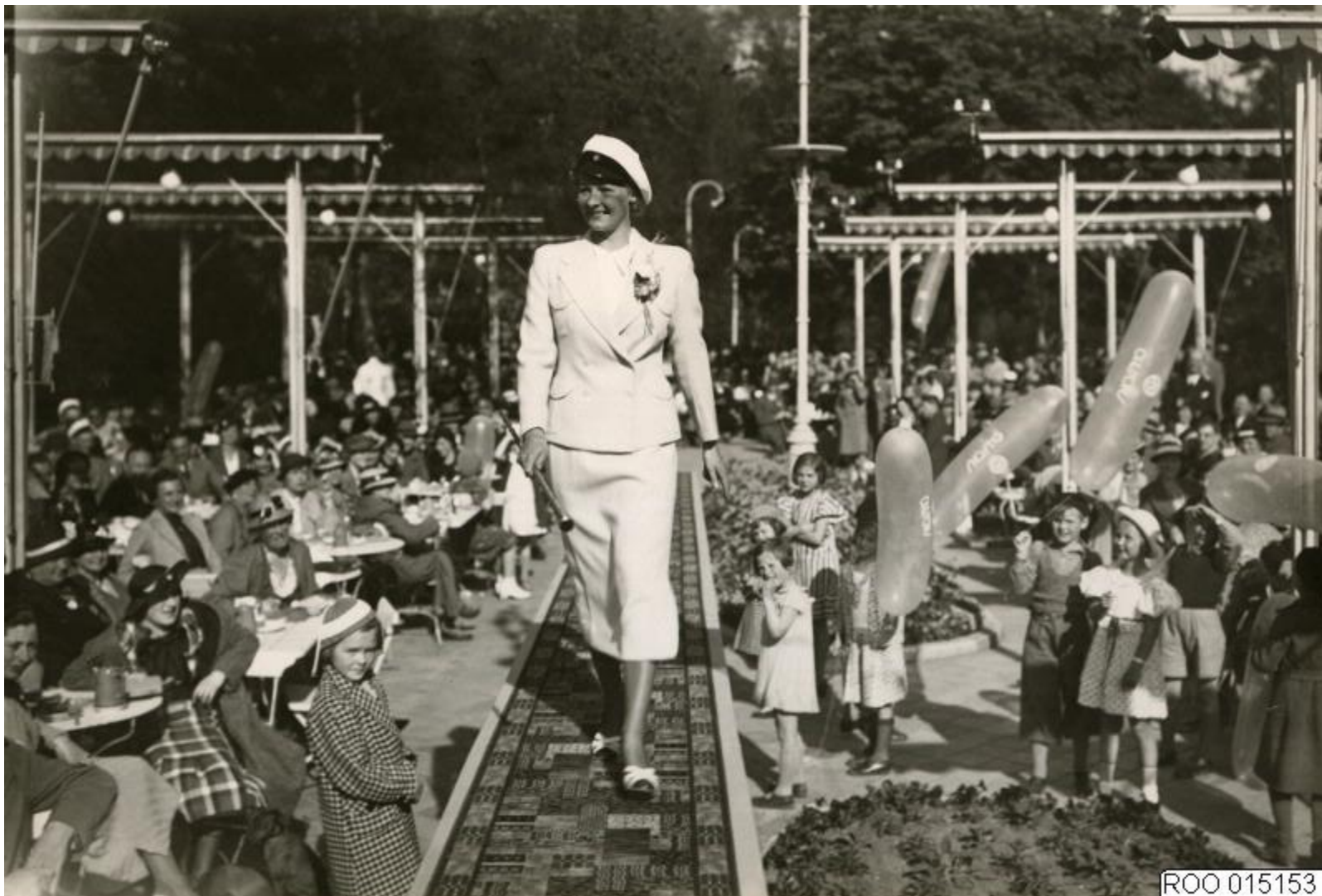
Mannekänguppvisning i Kungsparken. År 1936



ROO 015163

Foto: Otto Ohm / Malmö Museer

Mannekänguppvisning i Kungsparken. År 1936



ROO 015153

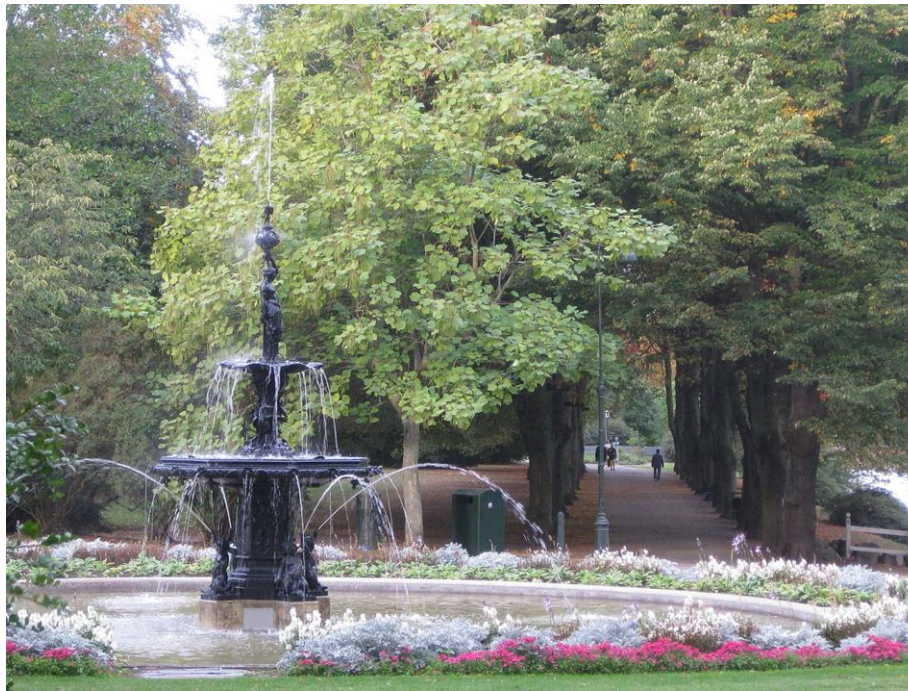
Foto: Otto Ohm / Malmö Museer

Kälkåkning i Kungsparken. Stämpel: Atelier Jonn.



Slottsparken skulle enligt rådande mode ha de **engelska parkerna som föredöme**. Det skulle vara en romantisk prydnadspark för stilla promenader där det skulle finnas ovanliga växter och exotiska träd. Från hösten 1869 till våren 1870 planterades ca 25 000 träd och buskar i Kungsparken (Isberg 1923). Barrträden sattes i buskage, och buskarna var buxbom, idegran, blyertsen och tujor.

För att parken skulle kunna etablera sig ordentligt hade den varit stängd fram till söndagen den 14 juli 1872, då det officiella öppnandet av Slottsparken som den då hette genomfördes





Malmö. Restaurang Kungsparken. The restaurant "King's Park".



Slottsbron (som 1938 kom att heta Fersens bro) från kanalstranden av Parkkanalen i Kungsparken. En spårvagn på bron. Vy mot sydost.

Foto: Okänd fotograf / Malmö Museer



DM 003070

Okänd ftgr Malmö Museum uteserveringen

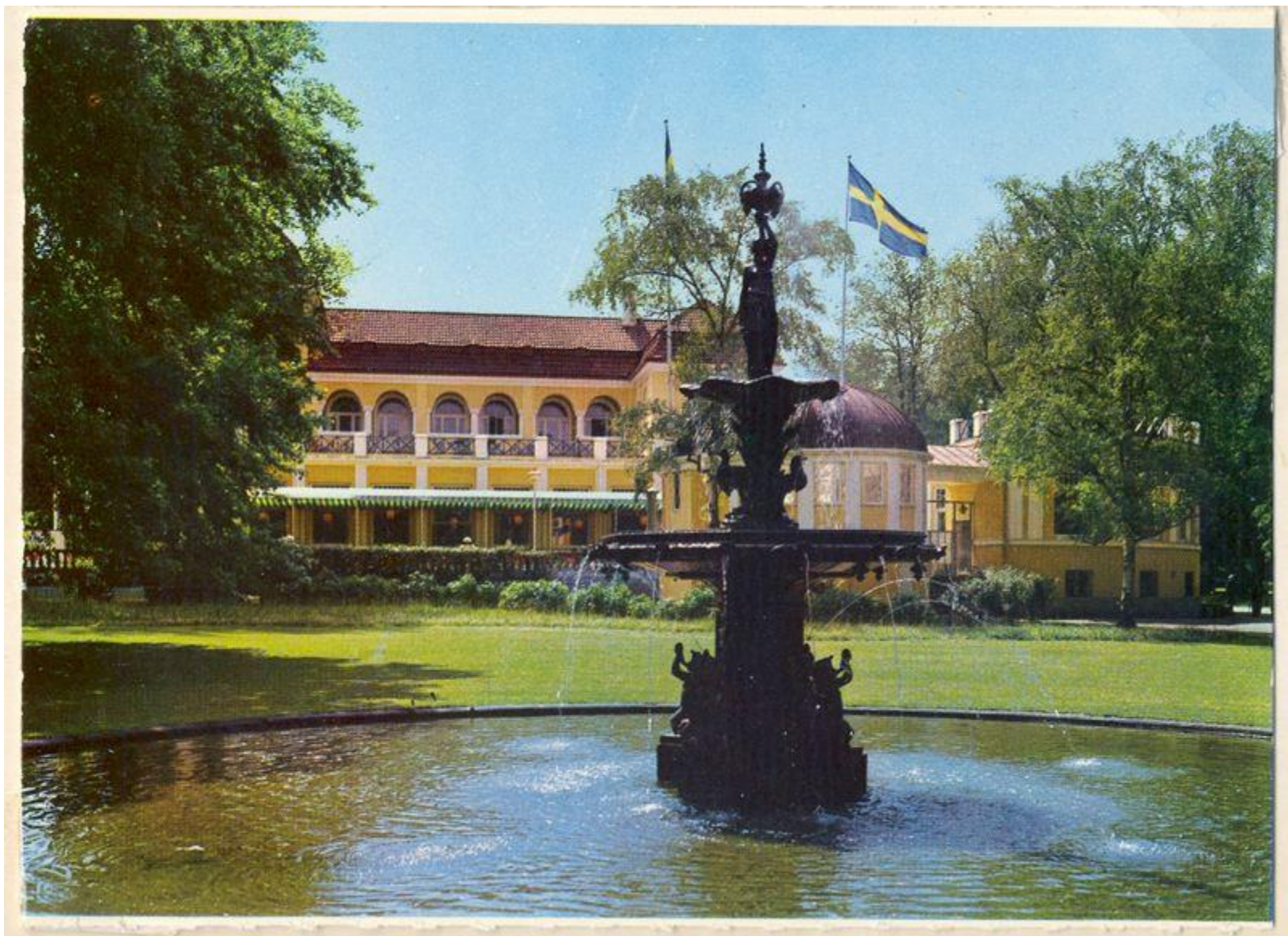


Foto C W Roikjer Malmö Museum interiör restaurangen

Lantbruksmötet 1881 Inför Lantbruksmötet 1881 i Malmö ritade Holm en ny plan för parken. Parken skulle rustas upp och få en restaurang. Det hade tillkommit byggnader under åren och i och med den nya planen så blev de dokumenterade 1881. Under de tio år som gått hade parken hunnit växa upp. Det fanns exotiska träd som äkta valnöt, blodbok och hängalm och många fler som planterades 1869. Många av dessa träd placerades ut som solitärer på gräsplanen, så de kunde betraktas som konstverk. Nu när träden och buskarna vuxit till sig fanns de i gräsplanernas ytterkanter nära promenadvägarna. Effektfullt kunde man vara omsluten av ett mörkt trädparti, för att vid nästa steg vara ute på en solig gräsyta. De blommor som fanns då var grupper med rosor

På sommaren 1878 öppnades e liten servering i parken enligt besökarnas önskan. Änkan Bothilda Hallberg och handsömmerskan Anna Andersson Möller fick ett rum i parkens materialbod till att servera kaffe, te och maltdryck. Redan året efter uttryckte allmänheten att denna servering inte var nog. Det året började diskussion om att anlägga en paviljong som skulle fungera som restaurang

Lantbruksmöte 1881



Äntligen paviljong och konstverk När lantbruks- och industrimässan öppnades den 20 juni 1881, invigdes den av Oscar II. Den nya restaurangpaviljongen öppnades påföljande dag, och under en lunch där i samband med mässan påtalade kungen att han skulle vilja att parken skulle kallas Konung Oscars park, ett namnbyte som genomfördes samma år. I folkmun kom parken snabbt att kallas Kungsparken. Från restaurangen kunde man se ut över en terrass som hade en balustrad och utanför den fontänen som stod i gräsmattan. Det som tog störst plats i parken var träden och de andra växterna med sina latinska namn skyltade. Det var meningen att lära ut hur växterna såg ut och namnen på dessa, även om parken var en lustgård

Slottsparken – en ny granne Utställningen 1881 i Kungsparken påverkade alltså parken. En annan utställning ägde rum, som framförallt kom att resultera i att utställningsplatsen blev till nya parkgrannen Slottsparken. Det tycktes allmänt att Kungsparken med sina ovanliga träd och fina gräsplaner mest var avsedd för borgerskapet. Arbetarna fick, enligt Theodore Flensburg, inte sitt behov tillfredsställt, utan behövde ett mer naturligt område att vistas i på sin lediga dag

Sommaren 1896 anordnades Slöjd- och industriutställningen i Malmö.

Stadsträdgårdsmästare Wolff och Överingenjör Holmberg utformade utställningsparken och hade då planer på att den skulle kunna bli en permanent park. Parken som planerades på utställningsområdet var slottsparken (Isberg1923). När utställningen var över beslutades det att all gammal militärmark skulle omvandlas till parkområde. Detta beslut togs för att det fanns en oro att staden inte tillgodosåg rekreationsbehovet bland stadens befolkning, och för att en ståndsmissig inramning av regementet minskade riskerna för att det skulle läggas ner

Slöjd och Industriutställning

Stadsfullmäktige beslutade år 1899 att ett museum skulle byggas i Malmö. Arkitekten John Smedberg fick uppdraget. Inspirationen hämtade Smedberg från skånska och själländska renässansslott. Att museet skulle stå där det gör, var troligtvis anledningen till valet av utseende på byggnaden – närheten till kanalen förstärkte slottskaraktären. Byggnaden invigdes år 1901 och användes som museum fram till 1937 då museets samling vuxit ur sin byggnad och flyttade till Slottsholmen och Malmöhus. Efter det användes museet av militären som kasern. När andra världskriget var över fanns inte behovet för en central kasern mer och 1947 flyttade stadsbiblioteket in

Förändringar 1902-1925 1902 utlystes en tävling för arkitekterna i Malmö med anledning av ett förslag att uppföra en balustrad som skulle bli en utsiktsplatå i parkens sydvästra hörn. Arkitekten Hans Thyselius förslag var det vinnande och bygget blev färdigt den sommaren. Det var stadens polismästare som hade insisterat på bygget. Han menade att när man promenerade skulle man kunna överblicka kanalen och de lummiga stränderna. Diana i badet togs bort 1910, och senast Diana sågs stod hon i ett kommunalt förråd 1974. Sen dess har ingen sett henne.. Den 6 september 1911 avtäcktes Axel Andersson Ebbes konstverk, Solrosen. Denna blev hyllad och omskriven i dagspressen och många samlades för att se avtäckningen av konstverket som blev mycket hyllat och omskrivet i dåtidens tidningar

Restaurangpaviljongen från 1920 till nutid 1920-1921 skulle restaurangbyggnaden byggas ut ytterligare, och även denna gång fick Ewe & Melin bistå med ritningar till utbyggnaden. I flera årtionden var restaurangen en framgångssaga och bytte sällan ägare, men på 1960-talet hände något som fick strömmen av besökare att avta. Efter det gick det snabbt nedåt. Politiker började diskutera alternativa användningsområden för byggnaden som till största delen stod tom. 1985 upptäcktes det att byggnaden inte höll måttet utan var på väg att förfalla. Den restaurerades för 35 miljoner kronor.

Den gamla restaurangpaviljongen blev ett kasino år 2005

Spåren från mitten av 1900-talet Stadsträdgårdsmästaren Artur Berghult var den sista Stadsträdgårdsmästaren som bodde i parken 1926. Berghult blev trädgårdsmästare för Kungsparken och Slottsparken. Efter att Berghult varit i stadens tjänst i 38 år gick han i pension. 1965 revs tjänstebostaden med materialbod och skjul som hörde till. Året efter uppfördes stenpartier, murar och lyktstolpar där istället (Andersson, hämtad: 2015-03-13).

Stadsträdgårdsmästaren Åke Steen tyckte på slutet av 1960-talet att gångarna i Kungsparken skulle rätas ut och att "onödiga" gångvägar skulle tas bort. De parallella gångarna i båda lindalléerna togs bort. Steen tyckte att det skulle vara större gräsytor eftersom det var mer harmoniskt och inbjudande – tidigare hade man inte fått gå på gräset

Cosmopol
Spela som
tema





1980-talets satsningar Mellan Slottsträdgården och Kungsparken byggdes 1950 en bro som 1982 ändrades till en brygga. Numera ligger Trädgårdsbron nära den platsen, och den uppfördes 2000. 1985 byggdes Kommendantbron som även den ligger mellan slottsparken och Kungsparken. Av buskagen som planterades under träden har de flesta försvunnit. Nästan alla buskage i korsningarna blev borttagna för att öka känslan av trygghet. Buskarna längs kanalen är helt borttagna för att få en öppen sikt ner mot vattnet. Det finns dock fortfarande buxbom och idegran kvar och några få tujor. Ett stort antal exoter har planterats runt om i parken

1986 förändrades gångsystemet ytterligare en gång. Det planterades fler buskage, men de buskar som planterades då passar inte riktigt in i parken, enligt författarna till Utvecklingsplan för Kungsparken (2015). När Kommendantbron byggdes lades en ny cykelväg till bron genom den västra lindallén. En ny gångväg anlades samtidigt till bron och en stödmur byggdes mot utsiktspunkten. I slutet av allén tillkom en ny plantering. Där finns en byst som ska förstålla Landskapsmålaren Gustav Rydberg. Den stod ursprungligen på den nordvästra utsiktsplatsen men flyttades till västra lindallén vid trädgårdsbron

Nya händelser från 1982 och framåt

2000-talets spår Förutom ovan nämnda planterade exoter och strålkastare riktade mot trädkronorna och gjutjärnsstaketet, så tillkom den nya Diana-skulpturen. Den designad av Ernst Billgren och invigdes 13 juni 2009. Kroppen är uppbyggd av olika djur och omringad av rådjur och har noggrant utsatt belysning nergrävd kring och i själva statyn. Denna skulptur sattes upp för att återigen få en länk och siktlinje till den norra delen av parken. Vidare har papperskorgar och bänkar bytts ut för att passa parken bättre





https://sv.wikipedia.org/wiki/Kungsparken,_Malm%C3%B6#/media/File:Kungsparken,_Malm%C3%B6,_augusti_2013.jpg



TLM 000187

Foto: Torkel Lindeberg / Malmö Museer



FDM 000041:026

Bo F Mårtensson Malmö Museum år 1974

